
A jogi személyekkel szembeni fellépés büntetőjogi lehetőségei – Egy sajátos felelősségi forma és bírósági gyakorlata

Horváth Dóra* – Pocsai Tamás**

A jogi személyekkel szembeni fellépés számos, vitára okot adó kérdést vet föl. Egyáltalán szükséges-e a büntetőjog eszközeihez nyúlni, annak milyen mélységűnek kell lennie, stb. Minden esetben megőrzi ez a sajátos felelősségi forma a járulékos jellegét? A mai, modern és gyorsan változó világban ezt sem lehet kategorikusan kijelenteni. Az biztos, hogy egyre nagyobb igény mutatkozik a terület részletesebb szabályozására. Mindenképpen fel kell tennünk a kérdést. Mi a jogi személy? - Vagy inkább, ki a jogi személy?

Kulcsszavak: jogi személy, sajátos felelősségi forma, szankciók, szabályozás szükségessége, büntetőjogi szabályozás, járulékos jelleg

The opportunities of intervention against legal entities in criminal law a specific form of responsibility and its judicial custom in Hungary

Intervention against legal entities often propose many, given occasion for argue questions. At all is it needed to regulate with means of criminal law, how deep it should be, etc. Does this specific form of responsibility preserve accesorial nature on all occasion? Nowadays, our modern, civilized and quickly changing world it could not be declared categorically. That is sure, it is needed to regulate more and more circumstantially the responsibility of legal entities. There is a question we have to ask: What is the legal entity? - Or rather Who is the legal entity?

Keywords: legal entity, specific form of responsibility, sanctions, necessity of intervention, intervention of criminal law, accesorial nature

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2023.1.73>

1. Bevezetés

Bizonyára mindnyájan emlékszünk a római jogi tanokban sokat emlegetett „societas delinquere non potest” elvére, amely a mai modern világban megdőlni látszik. A jogi személy büntetőjogi felelőssége sajátos. Büntetőjogi szankcionálása származékos, szükséges hozzá egy természetes személy, akivel szemben

---

* Kollégiumvezető-helyettes, Miskolci Törvényszék.

** Miskolci Törvényszékre kirendelt járásbíró.

büntetőeljárás folytatható, a jogi személy felelőssége önállóan nem állapítható meg.

A hatályos magyar Büntető Törvénykönyv nem szakított azzal a hagyományos jogi tétellel, hogy bűncselekményt csak természetes személy követhet el. Bizonyos feltételek megléte esetén lehetőség van azonban a jogi személyek járulékos jellegű büntetőjogi felelősségre vonására, velük szemben büntetőjogi szankciók alkalmazására. Bűnösség, így szándékosság vagy gondatlanság azonban a hazai szabályok alapján kizárólag természetes személynél merülhet fel. A jogi személynek tehát továbbra sincs önálló büntető anyagi jogi jogalanyiséga, így a Btk. értelmében nem elkövető.

Az, hogy a bíróság bűnösség megállapítása nélkül alkalmazhat szankciót nem idegen a hazai szabályozástól, hiszen az ún. „intézkedési modellnek” éppen az a lényege, hogy büntetőjogi bűnösség nélkül kerüljön sor a jogkövetkezmények alkalmazására, a bűncselekménnyel szerzett vagyoni előny, a gazdagodás elvonása és a jogsértések megelőzése érdekében. Emellett az eljárásjogi szabályaink arra is lehetőséget adnak, hogy a bíróság anélkül szabjon ki büntetést, vagy alkalmazzon intézkedést, hogy a természetes személy elkövetőt bűnösnek mondaná ki, mint ahogy erre az iratok alapján büntetővégzéssel sor kerülhet.

Fel kell tenni azonban a kérdést: Egyáltalán nem állapítható meg a jogi személy felelőssége önálló eljárás keretében? Lehet a jogi személy is vádlott?

2. Történeti kitekintés

Előjáróban mindenképpen le kell azt szögezni, hogy a jogi személy büntetőjogi felelősségének vizsgálata során az individuális felelősség találkozik és konkurál a kollektív felelősség egyfajta sajátos alakzatával.

Az európai jogfejlődés során nyomon követhető a kollektív felelősség korai és gyakorlati jelentősége. A középkori germán jogban általánosnak számított a kollektív büntetés, a család, klán vagy a halle felelősségre vonása.¹

A XII. századtól a glosszátorok és a kommentátorok tevékenységének köszönhetően új szervezeti formák honosodtak meg (pl. konvent, káptalan), amelyeket bár nem ismertek el önálló jogalanyként, velük szemben mégis büntető jellegű szankciókat lehetett alkalmazni.

Köszönhetően az egyház tekintélyének és a római jog reneszánszának, alapelv lett az individuális felelősség, és a kollektív büntetés csak ritka kivételnek számított.²

A felvilágosodás eszméje elvetette a társasági formákat, elméleteinek középpontjában az egyes ember állt, ennek köszönhető az individuális felelősség és a „társaság nem követhet el bűncselekményt” tézis alapulvvé vált. Ezen elméletek szerint a jogi személy a jog teremtménye, csak képviselőin keresztül tud cselekedni, tehát amit a jogi személy bűncselekményének nevezünk, az csak a tagok vagy a

¹ Kovács Zsuzsa Gyöngyvér: A jogi személy büntetőjogi felelőssége című előadása alapján - Lévai Ilona: *Societas delinquere non potest* avagy egy jogelv revíziója. *Magyar Jog* 1994/6. 369.o.

² Nagy Gábor: A jogi személy büntetőjogi felelősségének kialakulása az angolszász államokban. *Kriminológiai Közlemények Különkiadása Bp.* 2001. 155. oldal

képviselők által elkövetett cselekményeknek minősülhetnek.³

Elsősorban a gazdasági társaságok, jogi személyek büntetőjogi felelősségének – büntető törvényben történő szabályozása a rohamos gazdasági, pénzügyi és környezetvédelmi fejlődés, valamint problémák miatt egyre sürgetőbbé vált.

Komolynak mondható fejlődés a II. világháborút követően indult újjára, azonban az angolszász országok (USA, Anglia) vállaltak úttörő szerepet, amelyek nem voltak alkalmasak, azaz nem szolgálhattak kiindulópontjául az európai közösségek jogharmonizációs törekvéseinek.⁴

A jogi személyek büntetőjogi felelősségének szabályozása céljából, az európai országok körében elengedhetetlenné vált az összefogás, melyet határozat – 1977 – és ajánlás – 1988 – is követett.⁵ Magyarországgal szemben elvárásként fogalmazódott meg a szabályozás átgondolása a csatlakozást megelőzően.⁶

Egyébiránt nem volt az intézményrendszer teljesen ismeretlen a magyar büntetőjog számára. A kontinentális fejlődésben Hollandia, majd Franciaország vállalt úttörő szerepet. Még ma is találunk olyan államot (Ausztria, Svájc) amely nem fogadja el teljességgel a társaságok felelősségre vonását, annak jogi szabályozását, azaz azt szükségtelennek tartja. Betudható ez annak a feltevésnek, hogy a természetes személy szándékosságon, illetve gondatlanságon alapuló bűnössége pszichés viszonyt, valamint tudattartalmat feltételez.

3. A hazai szabályozás

A magyar büntetőjog számára nem teljesen ismeretlen a speciális felelősségi forma, azonban a magyar jogtörténet inkább elszórt szakirodalmi forrásokat ismer. A legmaradandóbb alkotás Hacker Ervin nevéhez fűződik *Az egyesületek büntetőjogi cselekvőképessége és felelőssége* című munkájával (1922). Véleménye szerint az „egyesület” a tagjaitól elkülönült, valóságos jogalany. Ebbe a fogalomba nem tartoztak bele a közigazgatási és közjogi jellegű testületek, az állam, valamint az alapítvány és az intézet. Lényegében egyfajta általános felelősség mellett foglalt állást, azt tartotta célszerűnek, de az egyesület szerveinek a cselekményét csak akkor tulajdonította az egyesületnek, ha a tisztségviselőket jogszerűen alkalmazták és a cselekményük a szervezet tevékenységi körébe tartozott. A szankciók széles skáláját javasolta a jogalkotónak, amelyek között voltak biztonsági intézkedések (pl. felosztatás), vagyoni jellegű joghátrányok, de elképzelhetőnek tartotta az ítélet közzétételét is.

---

³ Sántha Ferenc: A jogi személy büntetőjogi felelőssége (KJK-KERSZÖV, Bp., 2002.) 31.o.

⁴ Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi jogalanyiségének kérdésköre a holland és francia jogban, tekintettel a küszöbön álló magyar szabályozásra – 135. o.

⁵ Az Európa Tanács Igazságügyminiszteri Bizottságának ajánlása (1988/18) sz. – elfogadásra került 1988. október 20-án, Strassbourg; Elődjé az Európa Tanács 1977/28. sz. határozata, Council of Europe Publications and Documents 1990.

⁶ Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi jogalanyiségének kérdésköre a holland és francia jogban, tekintettel a küszöbön álló magyar szabályozásra – 135. o.

A szocialista jogfejlődés során teljességgel fölöslegessé vált a „gazdálkodó szervezetek” önálló, speciális felelősségének tudományos, szakmai vitája, szabályozási igénye. A változást A gazdasági társaságokról szóló 1988. évi IV. törvény (Gt.) hozta el.

Ezt követően mind az elmélet, azaz a jogtudomány, mind a gyakorlat abba az irányba mozdult el, hogy a büntetőjogi szabályozás szükséges, azonban annak konkrét megvalósulása képezte vita tárgyát. Többek között felmerültek olyan kérdések, miszerint szükséges-e mindenképpen a büntetőjog eszközeihez nyúlni, annak során fel kell-e sorolni kimerítően a pönalzálni kívánt bűncselekményeket, avagy azt univerzális jelleggel (lásd Hollandia) minden cselekményre ki kell terjeszteni.⁷ Sárközy Tamás szerint a polgári és közigazgatási jogi jogszabályok lehetőséget adnak, sőt kötelezővé teszik a jogszabálysértő tevékenységet folytató jogi személy feloszlatását, illetve megszüntetését, ezért nincs szükség a jogi személyekkel szembeni büntetőjogi törvényre, intézkedésekre.⁸

Az Alkotmánybíróság is állást foglalt, mivel álláspontja szerint a jogi személy nem büntetőjogi eszközökkel való felelősségre vonása nem alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság ugyanis elvi élel szögezte le, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás csakis bűnösségen alapulhat, ez utóbbi kategória pedig csak természetes személlyel kapcsolatban értelmezhető.⁹

A jogi személyekkel szembeni intézkedések alkalmazásának lehetőségét a hazai büntetőjogban a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 63. § (1) bekezdésének i) pontja is követte, megteremtette.

4. A magyar törvény és gyakorlati jelentősége

A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Jszbt.) az Európai Unióhoz történt csatlakozásunk napján, 2004. május 1-jén lépett hatályba.

A Jszbt. a jogi személlyel szembeni intézkedések alkalmazását nem köti teljes körűen a természetes személy elkövető büntetőjogi felelősségre vonásához.

A törvény a jogi személy pontos definícióját adja, meghatározza a jogi személyekkel szemben alkalmazható intézkedés és mely szervezetek, entitások azok, amelyekkel szemben nem. A tanulmány elején feltett kérdésnek ebből a szempontból van jelentősége, az önállóan felelősségre vonandó jogi személy „vádlottá” azaz, „valakivé” válik, holott azt nem definiálja a törvény.

A Jszbt. 2. § (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdésben meghatározott eseteken kívül a Jszbt.-ben meghatározott intézkedések alkalmazhatók akkor is, ha *a bűncselekmény elkövetése a jogi személy javára előny szerzését eredményezte, vagy a bűncselekményt a jogi személy felhasználásával követték el és a jogi személy vezető tisztségviselője vagy a képviselőre feljogosított tagja, alkalmazottja, illetve*

⁷ Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi jogalanyiségének kérdésköre a holland és francia jogban, tekintettel a küszöbön álló magyar szabályozásra – 144. o.

⁸ Sárközy Tamás: Büntetőjog intézkedések a jogi személyekkel szemben? – Magyar Jog, 2022/8.

⁹ 58/1997 (XI. 5.) AB Határozat

tisztségviselője, cégvezetője, valamint felügyelőbizottságának tagja a bűncselekmény elkövetéséről tudott.

A jogi személy felhasználásával történő elkövetés szankcionálása az általános büntetőeljárásban irányadó felelősségrevonástól szélesebb körben teszi alkalmazhatóvá a jogi személyekkel szembeni intézkedéseket. Például, ha a költségvetési csalás útján megszerzett pénzt adott cégen keresztül juttatják el az elkövető részére, és megállapítható, hogy a cégnél előny nem keletkezik, nem is az volt a cél, hanem a bűncselekmény elleplezése, ennek ellenére mégis lehetőség van a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazására, ha a vezető, vagy az ellenőrzésre köteles személy erről tudott.

A Jsztb. a jogi személy fogalmánál nem szorítkozik kizárólag a szoros értelemben vett jogi személyre, hanem általánosabban, szélesebb körű alkalmazást lehetővé téve fogalmaz, eszerint *jogi személy*: minden szervezet és annak önálló képviselői joggal rendelkező szervezeti egysége, amelyet jogszabály jogi személyként ismer el, valamint az a szervezet, amely a polgári jogi viszonyok önálló jogalánya lehet, és a tagoktól elkülönülő vagyonnal rendelkezik, ideértve a Polgári Törvénykönyv szerinti előtársaságokat is.

Egyes jogi személyekkel szemben mégsem alkalmazható a Jsztb, ugyanis a Jsztb. 1. §-ának (2) bekezdése kizárja a Jsztb. alkalmazhatóságát a magyar állam, a külföldi állam, az Alaptörvényben felsorolt intézmények, az Országgyűlés Hivatala, a Köztársasági Elnök Hivatala, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, illetve jogszabály alapján közhatalmi, államigazgatási és önkormányzati igazgatási feladatot ellátó szervek, valamint nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetek esetében.

E körben is kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy az adott állam büntetőpolitikáját szabadság illeti meg abban körben, amelyben a pönalizált magatartással meghatározott személyi kört kiválasztja. A büntetendőség és a büntethetőség meghatározása, adott esetben a személyi kör kiválasztása kizárólag az állam hatalmi privilégiuma. Külön törvényben szabályozza ennek feltételeit, mivel ez a jogalkotó (államhatalmi ág) kiváltsága.¹⁰

A jogi személlyel szemben az e törvényben meghatározott intézkedések - a Jsztb. 2. §-ának (1) bekezdése szerint - a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (a továbbiakban: Btk.) és a 2013. július 1-jét megelőzően elkövetett bűncselekmények vonatkozásában a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényben meghatározott szándékos bűncselekmény elkövetése esetén alkalmazhatók, ha

- *a bűncselekmény elkövetése a jogi személy javára előny szerzését célozta vagy eredményezte,*
- *vagy a bűncselekményt a jogi személy felhasználásával követték el, és a bűncselekményt a jogi személy*
- *vezető tisztségviselője vagy a képviseletre feljogosított tagja, alkalmazottja, illetve tisztségviselője, cégvezetője, valamint felügyelőbizottságának tagja, illetve ezek megbízottja a jogi személy tevékenységi körében követte el,*

---

¹⁰ 37/B/2009. AB. Határozat

- *tagja vagy alkalmazottja a jogi személy tevékenységi körében követte el, és a vezető tisztségviselő, a cégvezető, illetve a felügyelőbizottság irányítási vagy ellenőrzési kötelezettségének teljesítése a bűncselekmény elkövetését megakadályozhatta volna.*

A Jszbt. meghatározza az *előny* fogalmát is, előnyön bármely dolgot, vagyoni értékű jogot, követelést, kedvezményt - függetlenül attól, hogy a számvitelről szóló törvény szerint nyilvántartásba vették-e - is érteni kell, úgyszintén azt is, ha a jogi személy valamely jogszabályból vagy szerződésből eredő kötelezettség vagy az ésszerű gazdálkodás szabályai szerint szükséges ráfordítás alól mentesül.

Előny az is, ha egy adott cég soron kívül tud megjelenni egy adott hivatalnál és maga a cég gyorsabban tud az ügyintézés során eljárni egy adott hivatalos eljárásban. Ebben az esetben ugyanis, ha híre megy annak, hogy az adott cég rövidebb idő alatt, vagy soron kívül tud eljárni egy adott hivatalos eljárásban ez egy versenyhelyzetben egyrészt azt eredményezi, eredményezheti, hogy többen veszik igénybe a cég szolgáltatásait, de eredményezheti az adott versenytárs(ak) kiszorítását is, akik, ha szabályosan járnak el, nem tudnak ugyanolyan rövid idő alatt eljárni, ezért elveszítik az ügyfeleiket.

Az előny alatt azt kell érteni, ami az adott bűncselekmény megvalósulása miatt, a jogi személy addigi helyzetéhez képest, a jogi személy számára jobb, kedvezőbb piaci helyzetet eredményezett. A jogi személy nem gazdagodhat bűnös úton. Az intézkedés alkalmazása során vizsgálendő és helye van az intézkedés alkalmazásának nem csak az elért, hanem az elérni kívánt előny esetében is.¹¹

A jogi szabályozás megtartotta a járulékos jelleget, mivel a jogi személy felelősségét természetes személy büntetőjogi felelősségéhez kötötte.¹² (Jelenleg van olyan eljárás folyamatban, ahol elvált az egyéniesített és a járulékos felelősségi forma, erre azonban később térünk ki.)

5. Az alkalmazható intézkedések

A Jszbt. 3. §-ának (1) bekezdése alapján, ha a bíróság a 2. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben büntetést szab ki, megrovást vagy próbára bocsátást alkalmaz, elkobzást vagy vagyonekobzást rendel el, a jogi személlyel szemben a következő intézkedéseket alkalmazhatja:

- a jogi személy megszüntetése,
- a jogi személy tevékenységének korlátozása,
- pénzbírság.

5.1. A jogi személy megszüntetése. A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések közül ez a legsúlyosabb. A jogi személyt a bíróság akkor szüntetheti meg, ha a jogi személy jogszerű gazdasági tevékenységet nem folytat,

¹¹ Kúria Bfv.527/2014/5. szám

¹² A járulékos felelősségi forma alól van kivétel, mert a terhelt felelősségre vonásának valamilyen akadálya van (elkövető kiléte nem megállapítható, tartós betegség, elmebetegség, nem a terhelt követte el a bűncselekményt, felmentő ítélet, etc.)

azt kimondottan bűncselekmény elkövetésének leplezése céljából hozták létre, valós gazdasági tevékenysége elhanyagolható, illetve, ha a jogi személy tényleges tevékenysége bűncselekmény elkövetésének leplezését szolgálja. A bíróság a jogi személyt megszüntetheti akkor is, ha az előzőekben leírt két eset valamelyike fennáll és az folytat jogszerű gazdasági tevékenységet. Ez a döntés a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

A jogi személy ez esetben nem szüntethető meg, ha ennek következtében állami vagy önkormányzati feladat ellátása kerülne veszélybe, illetve ha a jogi személy országos közüzemi szolgáltató, nemzetgazdasági szempontból stratégiai jelentőségűnek minősül, illetve honvédelmi vagy más különleges feladatot valósít meg, illetve ilyen célt szolgál. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a fent említett körbe tartozó jogi személlyel szemben a másik két büntetőjogi intézkedés, azaz a jogi személy tevékenységének korlátozása, illetve a pénzbírság ne lenne alkalmazható.

A jogi személy megszüntetése, mint joghátrány ritkán alkalmazott szankció a gyakorlatban. Utalni kell arra, hogy az elsősorban költségvetési csalás bűncselekmény miatt indult eljárásokban érintettek olyan jogi személyek, gazdasági társaságok, amelyekkel szemben a külön törvényben meghatározott joghátrány kerül indítványozásra. Egyébiránt a bíróság ügydöntő határozatának meghozatalakor már nem feltétlenül működő gazdasági társaságokról van szó. Azaz korábban, más eljárás keretei között (felszámolás, kényszertörlesztés) bevégezte tevékenységét. Itt kell arra utalni, hogy az utóbbi két – három évben látható az a növekvő tendencia, amely alapján a bíróságokra benyújtott vádiratok tartalmazzak a jogi személyekkel szembeni intézkedések alkalmazására irányuló indítványt. Leggyakoribb ezek közül a tevékenység korlátozása, valamint a pénzbírság kiszabása. Az adott bírósági szervezet sem és az Országos Bírósági Hivatal sem rendelkezik statisztikai adatokkal ilyen jellegű indítványok, valamint jogerősen megállapított szankciók tárgyában. Erre vonatkozóan kizárólag a mindennapi gyakorlatból és az általunk megismert ügyiratokból tudunk információt szerezni.

5.2. A jogi személy tevékenységének korlátozása. A jogi személy tevékenységébe történő beavatkozás szempontjából a jogi személy megszüntetését követő legsúlyosabb szankció a jogi személy tevékenységének korlátozása. A törvény egyrészt felsorolja azokat a tevékenységeket, amelyek gyakorlásától a jogi személy eltiltható. Másrészt a törvény szerint a jogi személyt az intézkedés alkalmazásának alapjául szolgáló bűncselekmény jellegére tekintettel a bíróság bármilyen - a felsoroltaktól eltérő - tevékenység gyakorlásától eltilthatja. Azon tevékenységek köre, melyektől a bíróság a jogi személyt e rendelkezés alapján eltilthatja igen széles körű, felsorolásszerűen nem határozható meg.

A törvény ugyanakkor felsorolja azokat a tevékenységeket, amelyek vagy fokozott megbízhatóságot, feddhetetlenséget igényelnek (betétgyűjtés), vagy pedig lényegében az állam által biztosított gazdasági előnyt jelentenek (koncesszió, közbeszerzés, közhasznú szervezetté nyilvánítás, költségvetési pénzekből biztosított támogatás), ezért indokolt lehet ezen intézkedés keretében a jogi személy ezek élvezetéből történő kizárása. A bíróság döntésétől függően a korlátozás kiterjedhet a törvény 5. §-ának (2) bekezdésében meghatározott valamennyi tevékenységre, illetve az ott felsorolt tevékenységek tetszés szerinti kombinációjára. A korlátozást a

bíróság egy évtől három évig terjedő időtartamra rendelheti el, amely időtartamot a törvény szerint években kell meghatározni.

5.3. Pénzbírság. A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések egyik fő célja, hogy a jogi személytől a bűncselekmény elkövetése útján szerzett vagyoni előnyt elvonja, amellett, hogy további jogsértések elkövetését megelőzze. Erre tekintettel a törvény a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések között rendelkezik a pénzbírságról. A törvény a pénzbírság alsó határát ötszázezer forintban határozza meg, ugyanakkor a felső határ csak relatíve meghatározott, a pénzbírság maximális mértéke az elért vagy elérni kívánt vagyoni előny értékéhez igazodik, és annak a háromszorosa lehet. A háromszoros mérték jelzi, hogy a pénzbírság célja nem pusztán a vagyoni előny elvonása, hanem egyidejűleg represszív jellegű szankció is, amelynek célja a további jogsértések megelőzése az elrettentésen keresztül. A felső határ relatív meghatározásának indoka a jogi személyek méretének, gazdasági tevékenységének, pénzügyi háttérének különbözősége. Az alkalmazható pénzbírság felső határa tételesen nem határozható meg, hiszen egészen más mértékű pénzbírsággal érhető el az intézkedés célja egy családi kft.-vel, mint egy multinacionális részvénytársasággal szemben.

Előfordulhat, hogy az elért, illetve elérni kívánt vagyoni előny pontos értéke nem, vagy csak aránytalanul nagy ráfordítással határozható meg, ebben az esetben a törvény lehetővé teszi, hogy a bíróság a vagyoni előny értékét becsléssel állapítsa meg.

A haszonszerzésre való törekvés esetén természetes személyekkel szemben is, büntetőjogi felelősség megállapításával egyetemben kötelező erővel írja elő az anyagi jogi törvény az olyan vagyoni jellegű szankció létjogosultságát, amelynek célja a további bűncselekmény elkövetésétől való hatékony visszatartás. Természetes személyek tekintetében is alapvető törvényi feltétel a megfelelő jövedelem vagy vagyon megléte. Nem vagyoni előny esetében a hatályos törvény alapján a bíróság nem tudja megállapítani a pénzbírságot, ezért a törvény úgy rendelkezik, hogy ilyenkor az elért vagy elérni kívánt előny helyett az érintett jogi személy vagyoni helyzetére tekintettel kell megállapítani a szankció mértékét. A bíróságok számára ugyanis megfelelő lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a visszatartó erővel rendelkező szankció mértékét a törvényi keretek között, de a vagyoni helyzetre való tekintettel szabadon tudják meghatározni.

A Kúria állást is foglalt a fentiek vonatkozásában, miszerint kifejtette, hogy a jogi személlyel szembeni intézkedések alkalmazhatók akkor is, ha a bűncselekmény a jogi személy javára előny szerzését eredményezte, vagy a bűncselekményt a jogi személy felhasználásával követték el, és a jogi személy vezető tisztségviselője, vagy a képviselőre feljogosított tagja, alkalmazottja, illetve tisztségviselője, cégvezetője, valamint felügyelőbizottságának tagja a bűncselekmény elkövetéséről tudott. Önmagában az, hogy a bíróság határozatának indokolásában az intézkedés alkalmazásának alapját helytelenül jelöli meg, nem eredményezi az intézkedés törvénysértő voltát.

A pénzbírság összegének meghatározása törvényes, ha a kiszabott pénzbírság nem haladja meg a bűncselekmény elkövetésével elért előny értékének háromszorosát [2001. évi CIV. tv. 2. § (1) bek. a) pont, (2) bek., 3. § (1) bek. c)

*pont, 6. § (1) bek., 24. § (1) bek.*¹³ Kétségtelen tény, kiemelt jelentősége lehet a vagyoni jellegű szankciónak, azonban a szankció végrehajthatósága már más kérdés. Utaltunk már arra korábban, mennyire működképes, illetve likvid az eljárással érintett gazdasági társaság.

A Btk. 74. §-a (2) bekezdésének rendelkezése értelmében a vagyonekobzást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra is, amellyel más - adott esetben gazdasági társaság - jogellenesen gazdagodott. A jogi személlyel szemben alkalmazható, e törvény szerinti pénzbírság represszív, megtorló jellegű, így a pénzbírság és a vagyonekobzás jogintézmények együttes alkalmazásának nincs akadálya.

A gyakorlatban elenyésző esetben fordul elő jogi személlyel szemben vagyonekobzás alkalmazása. Tapasztalatunk szerint, amennyiben a vádhatóság vagyoni jellegű szankciót indítványoz jogi személlyel szemben, annak a külön törvény szerinti intézkedés képezi az alapját.

6. A bíróság előtti eljárás fontosabb szabályai

A bíróság előtt az eljárás a vádemeléssel kezdődik, mely számos eljárásjogi kérdést vet föl. Felmerül a jogi képviselő, az indítványozott, különösen az anyagi jellegű szankció, valamint a járulékos jelleg gyakorlati kérdései.

6.1. A jogi képviselő. A tartalmukat tekintve egymástól jelentősen különböző képviselői formák egyértelmű elhatárolása érdekében a törvény, a Jszbt. 9. § (1) bekezdés szerint eljáró ügyvéd és kamarai jogtanácsos egységes elnevezésére a „jogi személy érdekében eljáró ügyvéd” elnevezést vezette be. A törvény rögzíti azokat a rendelkezéseket, amelyek a jogi személy érdekében eljáró ügyvédnek a vádlott érdekében eljáró védőhöz képest eltérő eljárási jogokat biztosít. A jogi személy törvényes képviselőjének eljárási jogait a törvény a - korábbi szabályozásnak megfelelően - jogi személy érdekében eljáró ügyvédhez képest szűkebben állapítja meg.

Az új Be. koncepciójához igazodva írja elő az előkészítő ülésen a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd kötelező jelenlétét, tekintettel arra, hogy az előkészítő ülés a bizonyítás koncentrációja szempontjából meghatározó jelentőséggel bír. A bíróság az előkészítő ülésre a jogi személy érdekében eljáró ügyvédet idézi, és az előkészítő ülés hatánapjáról a jogi személy törvényes képviselőjét értesíti. Ahhoz, hogy az előkészítő ülés a tárgyalás érdemi és koncentrált előkészítése lehessen, nélkülözhetetlen, hogy az eljárás résztvevői megfelelő időben teljeskörű tájékoztatást kapjanak jogaikról és kötelezettségeikről, valamint az előkészítő ülés lehetséges eredményeiről és azok feltételeiről. Ennek érdekében a törvény részletesen szabályozza a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd részére szóló idézés, valamint a jogi személy törvényes képviselője részére szóló értesítés kötelező elemeit.

---

¹³ BH. 2018. 165. szám

A vád tárgyát képező bűncselekmény elkövetését beismerő vádlott egyúttal lemondhat a tárgyaláshoz való jogáról, ezzel megnyílik a lehetőség arra, hogy a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadó bíróság már az előkészítő ülésen ítéletet hozzon. A törvény abban az esetben sem zárja ki az ügy előkészítő ülésen történő befejezését, ha az ügyészség a vádiratban a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását indítványozta. A bíróság ebben az esetben a bűncselekmény terheltjének büntetőjogi felelősségéről és a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásáról egységesen, egy eljárásban dönt. Az előkészítő ülés eredményeként előállhat olyan helyzet, hogy a bűncselekmény terheltjére az ügy befejezhető lenne, ezzel szemben az eljárás, jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazására irányuló része nem intézhető el. Tekintettel arra, hogy a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásáról szóló döntés alapvetően továbbra is járulékos kérdésnek tekinthető, azaz a bíróságnak a vádról ilyen esetben is - a bűncselekményt érintően elfogadott bűnösséget beismerő nyilatkozat vonatkozásában a Be. 521. § rendelkezéseinek korlátai között - egységesen, a tárgyaláson lefolytatott bizonyítási eljárás alapján kell határoznia.

A Jszbt. 16/B. § (1) bekezdése szerint, ha az ügyészség a vádiratban a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását indítványozza, az előkészítő ülésen a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd jelenléte kötelező.

A Jszbt. 9. § (5) bekezdés a jogi személy érdekében eljáró ügyvédre - a (6) bekezdésben meghatározott eltérésekkel - a védőre vonatkozó szabályok értelemszerűen irányadók. A (6) bekezdés az eltérések között a tárgyaláson való részvételt nem sorolja fel, ebből pedig az következik, hogy a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd tárgyaláson való jelenlétére Be. 44. §-a¹⁴ alkalmazandó. A jogi képviselő kötelező jelenléte az előkészítő ülésen kivételt nem tűrő szabály, azonban a bizonyítási eljárás során gyakorlatilag elegendő az értesítés. A törvényi rendelkezés és a Kúria álláspontja szerint mindvégig kötelező a jelenlét, holott érdemben nem folynak bele a jogi képviselők az eljárásba, valamint az akár éveken át tartó bizonyítási eljárásban felmerülő költséghatékonysági tényezők sem elhanyagolható szempontok.

A gyakorlatban kérdésként merül fel, hogy a vádhatóság által benyújtott vádiratban pusztán a Btk-ban szabályozott vagyonekobzás, avagy a külön törvény szerinti anyagi jellegű szankció indítványozása esetén melyik, a képviseletre vonatkozó eljárásjogi rendelkezésnek van kötelező ereje. Azaz az elsőként megjelölt vagyoni jellegű szankció indítványozása esetén is a jogi személy érdekében eljáró jogi képviselőre van szükség?

A külön törvényen alapuló indítvány nem képezi vita tárgyát, mivel a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd jelenléte kötelező. A büntetőeljárás törvény védői pozíciójához hasonló feladatot lát el.

Álláspontunk szerint a Btk. rendelkezésén alapuló indítvány előterjesztése során ajánlott a gazdasági társaságnak, illetve törvényes képviselőjének meghatalmazni jogi képviselőt, mivel a törvényes képviselője terhelt is lehet az eljárásban, illetve tanú minőségben is szerepelhet. Lényegében egyfajta többletgarancia lehetőségére

---

¹⁴ Kötelező védői részvétel az eljárásban eseteit sorolja fel.

hívja fel a bíróság a jogi személyt, mivel esetleges nyilatkozat vagy jogorvoslati nyilatkozat megtételében módja van a jogi képviselőnek eljárni. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a jogi személy ezen esetben a jogi személyt hátrány érheti, szankció alkalmazása esetén kedvezőtlenebb helyzetbe kerülhet, érdekeinek érvényesítése lényeges szempont és jogait természetesen a törvényes képviselő meghatalmazott útján is gyakorolhatja. A meghatalmazott jogi képviselő jelenléte azonban nem kötelező.

A fent jelölt különbségtételt a Kúria részletesen kifejtette, miszerint a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény rendelkezéseire figyelemmel, a büntetőeljáráshoz különbséget kell tenni a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd és a jogi személy törvényes képviselője által meghatalmazott képviselő között. A jogi személy érdekében eljáró ügyvéd a büntetőeljárási törvény védői pozíciójához hasonló eljárási feladatot lát el, jogainak köre ehhez igazodik, és ezen feladatainak a jogi személy érdekében történő ellátásának biztosítása érdekében határozza meg a 2001. évi CIV. törvény 9. § (4) bekezdése a meghatalmazással kapcsolatos korlátozásokat. Ettől eltérő a jogi személy törvényes képviselője által meghatalmazott képviselő eljárási pozíciója, ebben az esetben lényegében magának a büntetőeljárási törvényben szabályozott terhelti pozícióhoz hasonló eljárási helyzetben lévő jogi személynek a joggyakorlása nyilvánul meg. A jogi személy jogait természetesen csak törvényes képviselője útján gyakorolhatja, kötelezettségeit csak törvényes képviselője útján teljesítheti. A törvényes képviselő a törvény felhatalmazása alapján személyesen, illetve meghatalmazott útján is eljárhat [2001. évi CIV. törvény 9. §; 2013. évi V. törvény 6:9. §, 6:15. § (1) és (2) bek., 6:88. § (1) bek., 6:95. §].¹⁵

A teljesség kedvéért meg kell jegyezni, hogy a terhelt, sem mint terhelt, sem mint a jogi személy törvényes képviselője nem adhat meghatalmazást a jogi személy képviselőjére és a terhelt védője nem lehet a jogi személy képviselője. Ezt a Kúria elvi érveléssel szögezte le.¹⁶

Tehát a fentiek alapján a bíróságoknak rendkívül körültekintően kell eljárniuk a képviselőre és a jogi képviselőre irányadó rendelkezések alkalmazása során.

6.2. A kardinális jelentőségű rendelkezés – a Jszbt. 17. § (2) bekezdése.

Visszatérve a felvetett kérdésre és problémára, lényegében a „vádolt nélküli vádirat”¹⁷ eljárásjogi helyzetével kell szembesülnünk. A hivatkozott szerzőpáros lényegében arra utal, hogy a természetes személy terhelttel szemben, akihez kapcsolódik az eljárással érintett jogi személy, valamilyen büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn, következik be. Ad absurdum előfordulhat, hogy eleve a jogi személlyel szemben kell elrendelni a nyomozást, vádat emelni, illetőleg csak a jogi személy vesz részt akár a bírósági eljárásban.¹⁸

Az alábbiakban ettől eltérő, azonban élő példát mutatunk be, amely eljárásban a természetes személy terhelt/ek jogerősen felelősségre vonásra is kerültek, kizárólag

---

¹⁵ BH. 2022. 290. szám

¹⁶ Kúria Bfv.II.1399/2016. szám

¹⁷ Kecskeméti Gyula – Takács István: A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény gyakorlati érvényesüléséről – Rendészeti Szemle 2009/7-8. – 216. oldal

¹⁸ Lásd Uo. 217. oldal

a jogi személlyel szemben folyt tovább a bíróság előtt a büntetőeljárás.

Ha az ügyész a tárgyalás eredményéhez képest úgy látja, hogy a jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedés feltételei fennállnak, a vádirati tényállást módosítja és a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását indítványozza. A bíróság az ügyészi indítványra figyelemmel a tárgyalást elnapolja, és a jogi személyt a tárgyalási jegyzőkönyv másolatának megküldésével értesíti. Az értesítésnek a 12. § (2) bekezdése szerinti felhívást is tartalmaznia kell.

A Jszbt. háttérszabálya a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) és a fenti rendelkezéssel összhangban irányadó a Be. 26. § (1) bekezdésében szabályozott általános indítványtételi jog.

A konkrét esetben¹⁹ a vádhatóság vádat emelt korrupciós bűncselekmények elkövetése miatt és egyben indítványozta, hogy a törvényszék hagyja jóvá a vádhatóság és a terheltek közötti egyezséget. Ezt követően, hozzávetőlegesen öt hónap elteltével, de még az előkészítő ülés tényleges megtartása előtt indítványozta, hogy a vádirati tényállásban foglaltaknak – sommás módosítását követően²⁰ - megfelelően a jogi személlyel szemben szabjon ki pénzbírságot.

Az eljáró törvényszék előkészítő ülésen érdemi határozatot hozott a terhelteket érintően, azonban a jogi személlyel szemben előterjesztett vádhatósági indítványt elutasította, mely döntését az ügyész jogorvoslattal támadta. A másodfokon eljáró ítéletábra osztotta a törvényszék elutasító döntésének indokait és helybenhagyta az ítéleti rendelkezést.

A jogerős határozattal szemben a vádhatóság terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a támadott ítélet jogi személlyel kapcsolat elutasító döntésének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása végett. Kifejtette a vádhatóság, hogy a törvényben előírt rendelkezések biztosították a vádhatóság részére az indítvány előterjesztését, továbbá a vádirati tényállást – még ha röviden is, de - módosította. Hivatkozott arra, hogy még az előkészítő ülést megelőzően indítványt tett a jogi személlyel szemben alkalmazandó joghátrányra.

Ezzel szemben a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd a vádmódosítást is elégtelennek tartotta, mivel az csupán egyetlen félmondatban merült ki, konkrét részletes adatok hiányában kívánta az előny tényét a vádirati tényállás szerves részévé tenni.

A Kúria szerint a felülvizsgálati indítvány megalapozott és elvi élel fejtette ki, hogy a rendkívüli jogorvoslati eljárás eldöntendő kérdése az, hogy az ügyesség mikor (meddig) és milyen feltételek mellett jogosult indítványozni a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazását.

A vádhatóság részére indítványtételi lehetőséget biztosító törvényi rendelkezés – az ügyben eljáró bíróságok általi - szűkítő értelmezése téves, mivel a Jszbt. 17. § (2) bekezdése pusztán az előterjesztés lehetőségének végső időpontját jelöli meg, mert egészen a bizonyítási eljárás befejezéséig lehetőséget biztosít az ügyész számára a vádirati tényállás módosítására és annak alapján a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásának indítványozására. Annak nincsen relevanciája, azaz

¹⁹ BH. 2022. 204. szám

²⁰ „Az I. r. vádlott a befolyt, borítékban lévő összeget a kft. felé kiállított egyéb ügyletekkel összefüggő készpénzes számlák kiegyenlítésére fordította.”

függetlenül érvényesül, hogy a tárgyalás megtartására sor kerül-e, és milyen okból.

Tehát módjában állt a vádhatóságnak az előkészítő ülést megelőzően módosítani a vádirati tényállást és annak alapján a jogi személlyel szemben intézkedést indítványozni. A fentiek alapján a Kúria a rendkívüli jogorvoslati indítvánnyal támadott rendelkezést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

Mint korábban utaltunk rá, jelenleg ezen eljárás folyamatban van, ahol a jogi személy büntetőjogi felelősségéről külön eljárásban kell az eljáró törvényszéknek határozatot hoznia. Itt pusztán az eljárásjogi sajátosságra kívánunk utalni.

Ennek folytán lényegében „senki” nem ül a vádlottak padján. A természetes személyhez – a tudattartalom, az egyéniesített felelősségi forma és a bűnösség folytán – tapadó eljárás olyan jogi entitással szemben zajlik, amely a külön eljárás okán nem feltétlenül osztja a közvetlenül érintett és büntetőjogi felelősségében jogerősen elbírált természetes személy/ek felelősségét.

Nyilvánvalóan az eljárás korábbi szakaszában felelősségre vont természetes személyek tanúként akár kihallgathatóak, amennyiben nem élnek mentességi jogukkal.

A Kúria döntését követően a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd alkotmányjogi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróságnak az alábbi kérdésben kellett állást foglalnia: „Megfelel-e a büntetőeljárás jogállami definíciójának az az eljárás, amennyiben igen, lefolytatható-e olyan önálló büntetőeljárás, amelynek nincsen természetes személy terheltje, tárgyát egyetlen természetes személy magatartása sem képezi, a büntetőeljárás kereteit kijelölő vádirat pedig konkrét különös részi tényállásba ütköző bűncselekmény rögzítése nélkül egyetlen mondatot tartalmaz a jogi személy vonatkozásában?”²¹

Az Alkotmánybíróság a tárgyban benyújtott alkotmányjogi panaszt 2023. április 12. napján meghozott határozatával visszautasította, indokolásában rámutatva arra, hogy az indítvány részbeni formai okokból a befogadásra alkalmatlan volt, valamint időelőtti, mert folyamatban lévő bírósági eljárást érintett.²²

Látható tehát, hogy a „vádlott nélküli vádirat” eljárásjogi helyzetét a gyakorlat előteremti. Eljárásjogilag is érdekes helyzet az ismertettett eset, mivel a vádlottak padján tényleg nem ül senki, míg a korábban felelősségre vont természetes személy terhelt/ek tanúk lehetnek abban az eljárásban, amelynek előzményeként lefolytatott ügyben az ő felelősségükhöz tapadt a jogi személy felelőssége. Jelenleg pedig a bíróság a jogi személy felelősségéről önálló eljárás keretében dönt.

---

²¹ A fentebb hivatkozott eseti döntés mellett - Dr. Szabó Judit a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának Kollégiumvezető Asszonya és Dr. Györkös Zoltán, Fővárosi Törvényszékre kirendelt büntető ügyszakos bíró által a Magyar Igazságügyi Akadémián 2022. október 25. napján „Az ügyészség, bíróság, rendőrség képviselői részére kiegészítő képzés megtartása külföldi hivatalos személyek megvesztegetése tárgyában” címmel megrendezett szakmai konferencia során megtartott előadása alapján

²² 3193/2023. (IV. 12.) AB végzés

7. Csekély számok

Az alábbiakban néhány statisztikai adatot mutatunk be, amely tökéletesen illusztrálja a szóban forgó intézkedések „népszerűségét” és gyakorlati jelentőségüket.

Az ügyész által a vádiratban indítványozott intézkedések számának megoszlása ügyési szerвенként (2007–2020)²³

Ügyészség	Intézkedések száma
Baranya Megyei Főügyészség	90
Bács-Kiskun Megyei Főügyészség	75
Fővárosi Főügyészség	37
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség	33
Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség	28
Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészség	12
Pest Megyei Főügyészség	8
Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség	7
Tolna Megyei Főügyészség	5
Veszprém Megyei Főügyészség	5
Fejér Megyei Főügyészség	4
Csongrád Megyei Főügyészség	2
Békés Megyei Főügyészség	1
Somogy Megyei Főügyészség	1
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség	1
Központi Nyomozó Főügyészség	1
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség	0
Heves Megyei Főügyészség	0
Nógrád Megyei Főügyészség	0
Vas Megyei Főügyészség	0
Zala Megyei Főügyészség	0
Legfőbb Ügyészség	0
Fellebbviteli Főügyészség	0

A számokat tekintve mutatkozik némi pozitív irányú változás, azonban a kezdeti időszakban több megye területén is semmiféle gyakorlati jelentősége nem volt az új szabályozásnak, egyáltalán nem éltek vele a nyomozó hatságok. A változás milyen oknak vagy okoknak tudható be, pontosan nem ismert, azonban az kijelenthető, hogy az utóbbi néhány évben határozottan emelkedett az intézkedések kezdeményezésének száma, majd pedig ez a növekvő tendencia az ügyészségek által benyújtott vádiratokban a jogi személyekkel szemben előterjesztett indítványok

²³ Klotz Balázs: Hatásos, arányos és visszatartó? - Avagy a jogi személlyel szemben alkalmazott büntetőjogi intézkedések Magyarországon (Jó kormányzat és büntetőjog – Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp., 2022. - 349 – 364. oldalak),

számában is megmutatkozott. Elsősorban gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény miatt folyamatban lévő eljárásokban is ez a tapasztalat. A törvény nem tudott a jogalkalmazók elfogadott eszköztárává válni, szemben a rendszeresen alkalmazott büntető jogszabályokkal.²⁴

8. Az első eset a modern magyar büntetőjog történetében – A Szegedi Paprika ügy²⁵

A Szegedi Paprika Zrt. 1998 óta Magyarországon bejegyzett, élelmiszer gyártásával, feldolgozásával, forgalmazásával foglalkozó gazdasági társaság. A megállapított tényállás szerint a gazdasági társaságtól 2004 körül fűszerpaprikát vásárló osztrák cég jelezte a Szegedi Paprika Zrt.-nek, hogy a megvásárolt paprika aflatoxin-tartalma (5 mikrogramm/kilogramm) meghaladja a megengedett határértéket. A vádirat és az elsőfokú ítélet szerint 2004-ben a Szegedi Paprika Zrt. vezetői a határértéket meghaladó mennyiségben egészségre ártalmas anyagot tartalmazó fűszerpaprika-őrlemény forgalomba hozatala mellett döntöttek. Emellett a gazdasági társaság a fűszerpaprika-őrlemény csomagolásán az áru származási helye vonatkozásában is megtévesztő tájékoztatást adott, nem tüntethette volna fel a „*Szegedi Paprika*” feliratot, mivel az a helybeli mellett spanyol paprikát is tartalmazott.

A büntetőeljárás 2007-ben ezek alapján ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés és fogyasztó megtévesztése büntette²⁶ alapján indult három természetes személy vádlott és a gazdasági társaság ellen, mivel fennálltak a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásának egyéb feltételei is. Az ügyész a társasággal szemben pénzbírság kiszabására irányuló indítványt tett. A bíróság becsléssel legalább 3,5 millió forintot állapított meg a társaság oldalán felmerülő vagyoni előnyként, és tízmillió forint megfizetésére ítélte a Zrt.-t, ezzel is kifejezve, hogy a pénzbírság célja nem csupán a vagyoni előny elvonása, hanem a további jogsértésektől való visszatartás is. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megalapozatlanság miatt hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárásban a bíróság a Zrt.-vel szemben – a jogi személy oldalán keletkezett magasabb előnyt alapul véve – tizenötmillió forint pénzbírságot alkalmazott.²⁷ Az ítélet elleni fellebbezést követően a Szegedi Törvényszék a 2014. június 17-én született jogerős ítéletében a szervezettel szemben meghatározott pénzbírság mértékét helybenhagyta, és az ügy az események bekövetkezése után több mint tíz évvel lezárult.²⁸

---

²⁴ Kecskeméti Gyula – Takács István: A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény gyakorlati érvényesüléséről – Rendészeti Szemle 2009/7-8. – 205. oldal

²⁵ Klotz i. m.

²⁶ 1978 évi IV. törvény (Régi Btk.) 279. és 296/A. §.

²⁷ A vádlottakat az elsőfokú bíróság folytatólagosan, társtettesként elkövetett ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés büntetésében, valamint fogyasztó megtévesztésének vétségében mondta ki bűnösnek. Harmadik társuk 2013 júniusában elhunyt, így ellene megszűnt az eljárás.

²⁸ Az eset lényegi bemutatását lásd Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi felelőssége. HVG-ORAC Kft. 2008., 204 – 206. oldalak

Az ügyben a Gazdasági Versenyhivatal is eljár és a Versenytanács a Házi Piros Paprika Kft.-t 6 millió forint, a Szegedi Paprika Fűszer- és Konzervgyártó Rt.-t 3 millió forint, a Kalocsa Fűszerpaprika Rt.-t 1 millió forint bírság megfizetésére kötelezte, mert a fogyasztók megtévesztésére alkalmas csomagolásban hozták forgalomba fűszerpaprika-őrlemény termékeiket.²⁹

9. Záró gondolatok

Látható a fentiek alapján, hogy fejlődő jogterülettel állunk szemben. Kétségtelen tény, hogy a jogi személlyel szembeni intézkedések indítványozásának és alkalmazásának gyakorlati jelentősége csekély, azonban ebben - ítélkező bíróként – változást látunk, gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekményeket taglaló vádiratok most már kivétel nélkül előterjesztenek az érintett jogi személyekkel szemben valamilyen joghátrány alkalmazására irányuló indítványt. Előfordul mind a Btk. szerinti, mind a külön törvény szerinti szankció alkalmazásának lehetősége.

Álláspontunk szerint nem kerülhető el a gyakorlat által felvetett problémákra adott minél rövidebb idő elteltével és az értelmezést elősegítő jogalkotói válasz, reakció, mivel a dinamikusan fejlődő gazdasági élet és annak tisztasága azt megköveteli. Nem engedhető meg, hogy a jogi személyiséggel felruházott entitások kizárólag bűncselekmények elkövetéséhez szolgáljanak eszközül. És itt a határokon átnyúló szervezett bűnözésre is gondolunk. Mind a jogalkotónak, mind a jogalkalmazásnak élnie kell a törvény adta lehetőségekkel és eszköztárral.

Nem kerülhető el a jogi személyek vonatkozásában még cizelláltabb (szankciók rendszere, összhang a Btk. és a Jsztb. vagyoni szankciói között, bíróság előtti jogi képviselőre vonatkozó részletesebb rendelkezések) szabályozás, akár arra is kiterjedően, hogy a büntetőeljárásban való érintettség során a jogutód nélküli megszűnés ne menjen végbe. A társaságokat számos esetben eszközként használja az elkövetői kör, a mai modern, technológiai eszközökkel ellátott világban könnyű dolga van az erre szakosodott szervezeteknek. Fejlődő és mindinkább egyre nagyon gyakorlati jelentőséget nyerő intézménnyel, jogterülettel állunk szemben. Ugy gondoljuk a jogalkalmazásnak elfogadóbbnak kell lennie, mindinkább alkalmazni szükséges a jogi személyekkel szembeni szabályozás rendelkezéseit. Annyit megjegyezhetünk, hogy az élet mindig új kihívások elé állítja a jogalkalmazást és a jogalkotást is, mely helyzetekre válaszolni kell.

Irodalomjegyzék

- Kovács Zsuzsa Gyöngyvér: A jogi személy büntetőjogi felelőssége című előadása alapján - Lévai Ilona: Societas delinquere non potest avagy egy jogelv revíziója. Magyar Jog 1994/6. szám
- Nagy Gábor: A jogi személy büntetőjogi felelőségének kialakulása az angolszász államokban. Kriminológiai Közlemények Különkiadása Bp. 2001.

²⁹https://gvh.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/archiv/2005os_sajtokozlemenyek/159_hu_gvh_jogsertes_megallapitasaval_zarta_le_a_fuszertpaprika_uqyet_-_2005. május 10.

- Sántha Ferenc: A jogi személy büntetőjogi felelőssége (KJK-KERSZÖV, Bp., 2002.)
  - Dr. Szabó Judit a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának Kollégiumvezető Asszonya és Dr. Györkös Zoltán, Fővárosi Törvényszékre kirendelt büntető ügyszakos bíró által a Magyar Igazságügyi Akadémián 2022. október 25. napján „Az ügyészség, bíróság, rendőrség képviselői részére kiegészítő képzés megtartása külföldi hivatalos személyek megvesztegetése tárgyában” címmel megrendezett szakmai konferencia során megtartott előadás
  - Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi felelőssége. HVG-ORAC Kft. 2008.
  - Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi jogalanyiségének kérdésköre a holland és a francia jogban, tekintettel a küszöbön álló magyar szabályozásra – Acta Juridica et Politica Tomus LIII. Fasciculus 10. Különnyomat a Szabó András Emlékkönyvből - Szeged, 1998.
  - Kecskeméti Gyula – Takács István: A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló törvény gyakorlati érvényesüléséről – Rendészeti Szemle 2009/7-8. szám
  - Klotz Balázs: Hatásos, arányos és visszatartó? - Avagy a jogi személlyel szemben alkalmazott büntetőjogi intézkedések Magyarországon (Jó kormányzat és büntetőjog – Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp., 2022. - 349 – 346. oldalak),
  - Sántha Ferenc: Miután padot ácsoltunk a jogi személyiségű vádlottaknak – helyzetkép 2014-ben In: Róth Erika szerk.) Decem anni in Europaea Unione V.: Tanulmányok a bűnügyi tudományok köréből. Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2016.
  - Sárközy Tamás: Büntetőjog intézkedések a jogi személyekkel szemben? – Magyar Jog, 2022/8.
-
-